

Kokouspöytäkirja 3

Luonnonsuojelulain uudistus

Aika: tiistaina 7.4.2020, klo 09.00-11.30

Paikka: Skype

Osallistujat:

Riitta Rönn, pj.
Ilkka Heikkinen, varapj.

Ympäristöministeriö, johdon tuki
Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto

Anna-Rosa Asikainen
Arja Halinen
Tiina Vuoristo
Aleksi Lehikoinen
Heidi Lettojärvi
Eero Melantie
Minna Mättö
Raija-Leena Ojanen
Anne Raunio
Jari Salila
Vilppu Talvitie
Tiina Lovisa Solbär
Tapani Veistola
Maija Neva
Karoliina Anttonen
Pasi Kallio, siht.
Johanna Korpi, siht.

Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto
Metsähallitus
Metsäteollisuus ry
Luonnontieteellinen keskusmuseo
Elinkeinoelämän keskusliitto
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Kuntaliitto
WWF-Suomi
Suomen ympäristökeskus
Oikeusministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Saamelaiskäräjät
Suomen luonnonsuojeluliitto
Ympäristöministeriö, rakennetun ympäristön osasto
Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto
Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto

Läsnä:
Pia Kärki
Suvi Borgström
Kaisu Aapala
Raimo Virkkala

Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Suomen Ympäristökeskus
Suomen Ympäristökeskus

1. Kokouksen avaus, lainsäädäntöjohtaja Riitta Rönn, YM
Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti kaikki tervetulleeksi.
2. Edellisen kokouksen pöytäkirja
Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.
3. Verkkokuulemisen yhteenvedo, YM

Johanna Korpi kertoi lyhyesti kansalaiskyselyn tuloksista. Kyselyssä saatiin yli 2100 vastausta, joiden analysointi oli ulkoistettu. Materiaali löytyy verkkosivuilta ja asiasta on julkaistu tiedote. Vastauksissa nostettiin runsaasti esiin erilaisia toimenpide-ehdotuksia. Myös näkemyseroja löytyi: osa vastaajista katsoi, että luonnon monimuotoisuuden tila vaatii tiukempaa sääntelyä, kun osan mielestä suojelun taso on pääosin riittävä. Kyselyssä nousi esiin vahvasti myös tiedon ja sen levittämisen tärkeys, osallistaminen ja kannustavuus.

Merkittiin tiedoksi.

4. Elinympäristöjen ennallistamisen ja hoidon (Helmi) tukijärjestelmää koskeva valmistelu, YM

Johanna Korpi kertoi valmistelussa olevasta hallituksen esityksestä luonnonsuojelulain muuttamisesta koskien elinympäristöjen ennallistamisen ja hoidon (Helmi) tukijärjestelmää. Lakia on muutettava pikaisella aikataululla, jotta Helmi-ohjelman hoitotoimenpiteitä päästään suunnitellusti toteuttamaan. Tällä hetkellä luonnonsuojelulaista puuttuu hoitotoimien rahoitukselle tarvittava säädöspohja. Valmistelu on parhaillaan käynnissä ja lausuntokierrokselle esitys on suunniteltu laitettavan toukokuussa.

Merkittiin tiedoksi.

5. Teemataarkastelu: ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen

Puheenjohtaja esitteli projektiryhmän toimintatavan teemojen käsittelyn osalta. Teemat käsitellään siten, että tutkijat esittelevät ensin projektiryhmälle teeman tietoperustan, jonka jälkeen sihteeristö esittelee alustavat ehdotukset ja muutostarpeet. Projektiryhmän kokouksessa alustavat näkemykset käydään läpi, minkä jälkeen ryhmän jäsenillä on viikko aikaa kommentoida kirjallisesti esityksiä. Pääsiäisestä johtuen tämän päivän teemojen osalta kommentointiaika on hiukan pidempi ja kommentit pyydettiin toimittamaan 17.4. mennessä. Esitystä muokataan kommenttien pohjalta seuraavaan kokoukseen mennessä.

a. Suojelualueverkosto muuttuvassa ilmastossa –hankkeen tuloksia, Kaisu Aapala

Kaisu Aapala esitteli Suojelualueverkosto muuttuvassa ilmastossa –hankkeen tuloksia. Kyseessä on 3-vuotinen hanke, jossa tarkasteltiin suojelualueiden paikallisilmaston muuttumista, suojelualueverkoston merkitystä ilmaston muuttuessa, ilmastomuutoksen vaikutuksia lajeihin ja luontotyyppisiin sekä luonnonsuojelua ilmastomuutokseen sopeutumisen näkökulmasta. Hankkeen keskeisenä johtopäätöksenä todettiin, että useimmilla luonnonsuojelualueilla ilmasto tulee muuttumaan merkittävästikin ja muutokseen on varauduttava ja se on otettava huomioon alueiden hoitotoimenpiteitä suunniteltaessa. Suojelualueet ovat tärkeitä sekä ilmastomuutoksen hillinnän, että sopeutumisen näkökulmasta. Sopeutumisen näkökulmasta keskeistä on erityisesti suojelualueiden laajuus. Tarvittavia sopeutumiskeinoja ovat toimivat ekologiset yhteydet (myös valtioiden rajat ylittävät), suojelualueiden ulkopuolella tehtävät toimet, ennallistamis- ja hoitotoimet riskialueilla sekä suojapaikkojen (refugiot) tunnistaminen ja paikantaminen.

b. Luonnonsuojelulain alustavat kehittämistarpeet ja -ehdotukset, YM

Johanna Korpi esitteli luonnonsuojelulain alustavat kehittämistarpeet ja -ehdotukset koskien ilmastomuutoksen huomioimista. Ehdotukset oli valmisteltu yhteistyössä SYKE:n asiantuntijoiden kanssa. Ehdotusten painopiste on ilmastomuutokseen sopeutumisessa. Muutosehdotukset koskivat

tavoitesäännöstä, viranomaistehtäviä, varovaisuusperiaatteenlisäämistä lakiin, luonnonsuojeluohjelmia, luonnonsuojelualueiden perustamisedellytyksiä, luonnonsuojelualueille sallittuja toimenpiteitä, hoito- ja ennallistamistoimia, avustettua leviämistä, suojelualueiden suunnittelua sekä luontotyyppisuojelua.

Esityksen pohjalta käytiin keskustelu. Yhtäältä monessa puheenvuorossa katsottiin hyväksi, että painopiste on ilmastonmuutokseen sopeutumisessa, mutta toisaalta toivottiin vielä pohdittavan myös ilmastonmuutoksen hillintää. Huomiota kiinnitettiin muun muassa siihen, että ennallistamistoimien tulisi olla sallittuja, vaikka ne tilapäisesti aiheuttaisivat ilmastopäästöjä. Tärkeänä pidettiin myös sitä, että suojelualueverkostoa pitää pystyä päivittämään tarpeen vaatiessa nopeastikin, ottaen huomioon lajien levittäytyminen pohjoiseen ja myös kansainvälinen näkökulma otettava tässä huomioon. Avustetun leviämisen mahdollistamista tarkoin harkituissa tilanteissa kannatettiin. Keskusteluissa viitattiin myös ilmastolakiin, jonka näkökulmasta on erittäin kannatettavaa, että ilmastonmuutos huomioidaan eri sektorilaeissa.

Eräissä puheenvuoroissa muistutettiin, että ehdotuksia laadittaessa myös maanomistajan näkökulma on huomioitava. Kriittisemmissä puheenvuoroissa katsottiin, että suojeluohjelmien laatimistarkoitusten laajentaminen tuntuu ennalta suojelulta ja suhtauduttiin varovaisesti mahdollisesti tulkinnanvaraisiin suojeluperusteiden tuomiseen lakiin.

Periaatteiden, kuten varovaisuusperiaatteen tuomista lakiin yhtäältä kannatettiin, mutta toisaalta myös esitettiin kriittisiä kommentteja ja toivottiin perusteellista keskustelua asiasta.

Kirjallinen palaute esityksistä pyydettiin palauttamaan 17.4. mennessä. Tämän pohjalta ehdotuksia muokataan edelleen ja tuodaan käsiteltäväksi seuraavaan kokoukseen.

6. Luonnonsuojelun hallinto ja muut toimijat, alustavat kehittämistarpeet ja –ehdotukset, YM
Esitys: keskustelu ja alustavat linjaukset

Johanna Korpi esitteli tiiviisti alustavat ehdotukset. Ehdotukset pitivät sisällään lain 1 luvun jakamisen kahteen lukuun: yleiset säännökset ja luonnonsuojelun hallinto ja muut toimijat. Myös viranomaiskäsitteiden yhdenmukaistamista ja kielen selkeyttämistä ehdotettiin. Lisäksi ehdotukset koskivat eri viranomaisten ja toimijoiden tehtävien uudelleentarkastelua ja luontopaneelista säätämistä lailla.

Käydyssä keskustelussa ehdotuksiin suhtauduttiin pääosin positiivisesti. Muun muassa ehdotusta siirtää CITES-asiat ELY-keskusten tehtäväksi kannatettiin, mutta katsottiin, että tehtävät tulisi keskittää yhdelle ELY-keskukselle. Metsähallituksen tehtävien osalta huomautettiin, että valtion maa- ja vesialueiden hoidon lisäksi myös vastuuta YSA-alueiden hoidosta on siirretty Metsähallitukselle, mikä tulisi ottaa huomioon lain uudistamisessa. Metsähallituksen, SYKE:n ja ELY-keskusten tehtävien osalta sovittiin keskusteluja jatkettavan tarkemmin ensin kahdenvälisesti. Tietojärjestelmien osalta puheenjohtaja totesi, että niihin palataan myöhemmin luontotiedon hallintaa koskevan teeman käsittelyn yhteydessä.

Kuntien tulevien tehtävien ja roolin osalta ehdotettiin perustettavaksi erillinen alaryhmä seuraavien kuukausien ajaksi (touko-elokuu 2020). Puheenjohtajana ryhmässä toimisi kuntaliiton edustaja ja sihteeri nimettäisiin ympäristöministeriöstä. Käytiin keskustelua ryhmän kokoonpanosta ja ehdotettiin, että kuntien ja maakuntien edustajien lisäksi myös maanomistajia edustava taho (MTK) ja luonnonsuojelujärjestön (SLL) edustaja kutsuttaisiin ryhmään. Keskustelussa toivottiin myös, että ryhmä tuottaisi erilaisia vaihtoehtoja koko projektiryhmän keskusteltavaksi.

Alaryhmän asettaminen hyväksyttiin.

7. Hallituksen esityksen kansainvälisen vertailun kohdemaat, YM

Johanna Korpi kertoi lyhyesti alustavasta tarkastelusta, joka oli tehty sihteeristön toimesta. Alustavassa tarkastelussa oli käyty läpi maita, jotka ylipäätään voisivat soveltua kansainvälisen vertailun kohdemaiksi. Asiasta käytiin lyhyt lähetekeskustelu. Keskustelussa nostettiin esiin, että vertailumaiden valinnassa on syytä kiinnittää huomiota maiden välisiin eroihin esim. maanomistuksen rakenteessa.

8. Seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään 6.5.2020 klo 12:30-15:30, teemana Lajien suojelun vahvistaminen

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.45